

Wilhelm Reich (1897-1957)

Plašiš se života, Mali čovječe, na smrt se plašiš! Bijesno ćeš ga ubijati, vjerujući da gradiš "socijalizam", ili "državu", ili "nacionalnu čast", ili "ugovor o povećanju plata", ili "čast Božju". Jedno samo nećeš znati ili nećeš htjeti da znaš: da svu svoju bijedu sâm stvaraš i to iz sata u sat, iz dana u dan, bez prestanka; da ne razumiješ svoju djecu, da im lomiš kičmu prije nego što su se odvažila da se usprave; da kradeš ljubav; da si pohlepan na novac i željan vlasti; da držiš psa kako bi i ti bio "gospodar". Stoljećima ćeš griješiti i lutati sve dok ti i tebi slični ne pomrete masovnom smrću opšte društvene bijede - sve dok užas tvoje egzistencije ne upali u tebi prvi slabašan zračak svjetlosti da pogledaš u sebe. A onda ćeš, postepeno i oprezno pipajući oko sebe, naučiti da tražiš i da nalaziš, i da shvataš i poštuješ i cijeniš svog prijatelja, čovjeka ljubavi, rada i znanja. Tada ćeš uvidjeti da je čitaonica važnija za tvoj život od fudbalske utakmice, šetnja po šumi i razmišljanje bolji nego paradiranje, shvatićeš koliko je bolje liječiti nego ubijati, koliko bolje imati sopstvenu nego nacionalnu svijest i koliko je skromnost bolja od zapjenušanih usta punih patriotskih parola...

Zovu te "MALI ČOVJEK", OBIČAN ČOVJEK", vele. Kažu, dolazi tvoje vrijeme, "era Malog čovjeka" ("The age of the Common man").

Nisi Ti taj Mali čovječe, koji to kaže, već oni: potpredsjednici velikih nacija, odabrane vođe radnika, preobraćeni sinovi građanskog staleža, državnici i filozofi. Oni ti nude budućnost, ali te ne pitaju za prošlost.

Ti si nasljednik užasne prošlosti. Tvoje nasljedstvo je užareni dijamant u ruci. Ja ti to kažem! Svaki ljekar, svaki obučar, mehaničar ili vaspitač mora da poznaje vlastite nedostatke ako hoće da obavlja svoj posao i zarađuje hljeb. Decenijama već pokušavaš da zavladaš Zemljom. Od tvog razmišljanja, tvojih postupaka, od sada zavisi budućnost ljudskog roda. Ali tvoji učitelji i gospodari ne kažu ti kako stvarno razmišljaš ni kakav si; niko se ne usuđuje da ti uputi nikakvu kritiku koja bi trebalo da te pripremi i osposobi da sâm upravljaš svojom sudbinom: Ti si "slobodan" samo u jednom smislu: oslobođen si poduke kako sâm da vodiš svoj vlastiti život, slobodan od samokritike!

Ti daješ vlastodršcima pravo da vladaju "u ime Malog čovjeka". A sâm si nijem. Daješ moćnima ili zlonamjernim nesposobnjakovićima više moći da te zastupaju. Prekasno otkrivaš da uvijek ispadneš prevaren.

O zamjeni gospodara

U dalekim zemljama Mali ljudi su, pomno prateći tvoju čežnju da budeš bilo čiji rob, naučili kako se uz neznatan umni napor može postati Mali Veliki Čovjek. Ti Mali ljudi potiču iz tvoje

sredine, a ne iz palata. Oni su isto tako gladovali i patili kao i ti. Oni skraćuju proces zamjene gospodara. Naučili su da su deset decenija najtežeg umnog rada na tvojoj slobodi, teške lične žrtve za tvoju sreću u životu, pa i žrtvovanja života u interesu tvoje slobode bili preveliki da bi se postigao cilj da ponovo postaneš rob. Ono što su istinski veliki slobodarski mislioci izumili i pretrpjeli u sto godina nije moglo da se uništi u toku nepunih pet godina. Mali ljudi iz tvoje sredine su, dakle, skratili proces: izveli su ga otvorenije, brutalnije. Štaviše, oni ti kažu otvoreno da ti i tvoj život, tvoja djeca i tvoja porodica ne znače ništa; da si glup i pokoran i da s tobom svako može da čini šta god hoće. Oni ti ne obećavaju ličnu, nego nacionalnu slobodu. Oni ti ne obećavaju ljudsko samopoštovanje, nego respektovanje države; ne ličnu, već nacionalnu veličinu. Pošto za tebe "lična sloboda" i "veličina" nisu ništa drugo do strane, mračne riječi, to ti od riječi kao sto su "nacionalna sloboda" i "interesi države" ide voda na usta kao psu kad vidi kost, i ti im glasno kličeš. Nijedan od tih Malih ljudi ne plaća cijenu stvarne slobode koju su morali da plate Đordano Bruno, Isus, Karl Marks ili Linkoln. Oni te preziru, oni te ne vole, jer ti sam sebe prezireš, Mali čovječe.

Zato te se plašim, Mali čovječe, nevjerovatno mnogo te se plašim. Jer, od tebe zavisi dalja sudbina čovječanstva. Plašim te se, jer ni od čega ne bježiš toliko koliko od sebe samoga. Bolestan si, veoma bolestan, Mali čovječe. To nije tvoja krivica, ali je na tebi odgovornost da se oslobodiš bolesti. Odavno bi već zbacio svoje stvarne tlačitelje da nisi trpio tlačenje i često ga direktno pomagao. Nikakva policija na svijetu ne bi imala dovoljno moći da te tlači kada bi u svojoj svakodnevicu imao iole samopoštovanja.

O preziru i mržnji

Tvoj šovinizam potiče iz tvoje tjelesne zgrčenosti, iz tvoje duševne opstipacije, Mali čovječe. Ne kažem ti to da bih ti se narugao, nego zato što sam ti prijatelj, iako ti ubijaš svoje prijatelje kad ti kažu istinu. Pogledaj malo te svoje patriote: oni ne koračaju, oni marširaju. Oni ne mrze neprijatelja, oni imaju zaklete dušmane koje mijenjaju svakih deset godina, od iskonskog neprijatelja prave prijatelja i iskonskog prijatelja, a od prijatelja od iskona prave ponovo zakletog dušmanina. Oni ne pjevaju pjesme, oni marširajući urlaju himne. Oni ne grle svoje devojke, oni ih povaljuju i sređuju toliki i toliki "broj" za jednu noć.

Niko, Mali čovječe, niko ti nije nikada postavio pitanje zbog čega do sada nisi mogao da stekneš svoju slobodu i zbog čega si je, i kad je stekneš, odmah izgubio pognuvši se pred novim gospodarom.

O strahu od života

Ti preuzimaš vlast na Zemlji, znaš već to i drhtiš zbog toga. U budućim stoljećima ti ćeš ubijati svoje prijatelje, a svoje vođe svih naroda, proletera, Prusa i Rusa ćeš slaviti kao svoje gospodare i vladare. Iz dana u dan, iz noći u noć, iz nedjelje u nedjelju, iz mjeseca u mjesec i iz godine u godinu, decenijama i stoljećima ti ćeš jednog gospodara uzdizati nad drugim, nećeš čuti plač svoje novorođenčadi, jecaje mladića i djevojaka, žudnje tvojih žena i muževa, ili, ako ih i čuješ, smatraćeš to buržoaskim individualizmom. Stoljećima ćeš, kažem ti, prolivati krv tamo gdje treba zaštititi život, vjerovaćeš da se sloboda stiže uz pomoć dželata... i uvijek ćeš se iznova obreti u glibu. Stoljećima ćeš slijediti hvalisavce, upijaćeš njihove laskave riječi, bićeš

slijep i gluv kad čujes zov ŽIVOTA, TVOG života. Plašiš se života, Mali čovječe, na smrt se plašiš! Bijesno ćeš ga ubijati, vjerujući da gradiš "socijalizam", ili "državu", ili "nacionalnu čast", ili "ugovor o povećanju plata", ili "čast Božju". Jedno samo nećeš znati ili nećeš htjeti da znaš: da svu svoju bijedu sâm stvaraš i to iz sata u sat, iz dana u dan, bez prestanka; da ne razumiješ svoju djecu, da im lomiš kičmu prije nego što su se odvažila da se usprave; da kradeš ljubav; da si pohlepan na novac i željan vlasti; da držiš psa kako bi i ti bio "gospodar". Stoljećima ćeš grijешiti i lutati sve dok ti i tebi slični ne pomrete masovnom smrću opšte društvene bijede - sve dok užas tvoje egzistencije ne upali u tebi prvi slabašan zračak svjetlosti da pogledaš u sebe. A onda ćeš, postepeno i oprezno pipajući oko sebe, naučiti da tražiš i da nalaziš, i da shvataš i poštuješ i cijeniš svog prijatelja, čovjeka ljubavi, rada i znanja. Tada ćeš uvidjeti da je čitaonica važnija za tvoj život od fudbalske utakmice, šetnja po šumi i razmišljanje bolji nego paradiranje, shvatićeš koliko je bolje liječiti nego ubijati, koliko bolje imati sopstvenu nego nacionalnu svijest i koliko je skromnost bolja od zapjenušanih usta punih patriotskih parola...

Znam, Mali čovječe, da ti je namah pri ruci dijagnoza ludila ako ti istina ne odgovara. A ti se osjećaš kao homo normalis! Lude si stavio iza brave, a normalni upravljaju ovim svijetom... Pa ko je onda kriv za nesreću?... Nisi ti, znam, ti samo obavljaš svoju dužnost, i ko si ti da imaš sopstveno mišljenje... Znam to! Nemoj ponavljati. Nije za tebe šteta, Mali čovječe! Kad pomislim na tvoju novorođenu djecu, kad se sjetim kako ih mučiš da bi od njih napravio normalne ljude po svom uzoru, onda opet poželim da ti se približim, kako bih te spriječio da počiniš zločin. Ali, ti si se dobro zaštitio svojim savjetnikom u ministarstvu za vaspitanje male djece. I to znam.

O žudnji za životom

Kažem ti: nijedan car, nijedan kralj, nijedan otac svih proletera svih zemalja nije te mogao obuzdati! Mogli su da od tebe naprave roba, ali niko nije uspio da ti oduzme sićušnost. Tvoje čistunstvo i tvoja žudnja za životom će te, ipak, pobijediti, Mali čovječe, u to nema nikakve sumnje. Oslobođen svoje sićušnosti, počećeš da misliš; u početku će to biti jadno, pravićeš greške, promašivati cilj, ali ćeš ipak početi da misliš. Saznaćeš za bol koji ti pričinjava razmišljanje i naučiti da ga podnosiš, isto kao što smo ja i mnogi drugi doživljavali bol koji donosi razmišljanje o tebi i morali da ga trpimo, i to godinama. Naš bol nad tobom dovešće te do razmišljanja. A kad jednom budeš počeo da razmišljaš, nećeš moći da dođeš k sebi od čuđenja, od čuđenja nad posljednjih 4000 godina tvoje "civilizacije". Nećeš shvatiti, a da pri tom ne pocrveniš, kako je bilo moguće da tvoje novine nisu piskarale ni o čemu drugom do o ordenju, paradama i medaljama, saslušanjima, mučenjima, giljotinama, diplomatskim spletkama i šikaniranju, o državničkom mudrovanju i kamufliranju, o mobilizacijama, demobilizacijama i ponovnim mobilizacijama, o paktovima i vojnim manevrima, i o bombardovanjima. To što si ropskim strpljenjem ovce gutao sav taj naštampani papir još bi i mogao da shvatiš. Ali to sto si stoljećima, kao majmun, imitirao i kao papagaj ponavljao sve to, što si i svoje ispravne misli smatrao pogrešnim, a pogrešne smatrao patriotskim..., to, Mali čovječe, dugo nećeš moći da progutaš. Stidjećeš se svoje istorije, Mali čovječe, a jedina nada biće ti to, što tvoji praunuci više neće biti primoravani da uče istoriju. Neće ti više biti omogućeno da vodiš veliku revoluciju samo da bi se vratio nekakvom Petru "velikom" ili "silnom".

O ličnom stavu i javnom mnjenju

Da, da, Mali čovječe, ti imaš dubinu u sebi, a ne znaš to. Plašiš se, smrtno se plašiš svoje dubine, zbog toga je ne osjećaš i ne vidiš. Zbog toga ti se vrti u glavi kad gledaš u dubinu, i zanosiš se pri tom kao na ivici ponora. Kad treba da se opustiš i dopustiš pad, plašiš se da ne padneš i ne izgubiš svoju "sopstvenost". Jer, i pored najbolje želje da nađeš put do samog sebe, ti stižeš opet samo do Malog, surovog, zavidnog, pohlepnog i kradljivog čovjeka.

Dakle, prva od svih tih mnogobrojnih stvari koje ćeš u budućnosti raditi ili prestati da radiš biće da se više nećeš osjećati kao Mali Čovjek koji uopšte nema svoje sopstveno mišljenje, pa govori "a ko sam ja uopšte...". Ti imaš svoje sopstveno mišljenje i u budućnosti ćeš smatrati životnom sramotom ako ga ne budeš znao, ako ne budeš stajao iza njega i ako ga ne budeš izražavao.

"A šta će javno mnjenje reći o mom mišljenju? Biću zgnječen kao crv ako iznesem sopstveno mišljenje."

Ono što ti nazivaš "javnim mnjenjem", Mali čovječe, rezultat je svih mišljenja svih majušnih muškaraca i žena. Svaki Mali muškarac i svaka Mala žena ima jedno sopstveno ispravno i jedno posebno, pogrešno mišljenje. Pogrešna mišljenja imaju iz straha od pogrešnih mišljenja svih drugih Malih ljudi. Zbog toga se i ne objelodanjuju prava mišljenja. Ti, na primjer, više nećeš vjerovati da više "nisi važan". Ti ćeš znati i zastupati mišljenje da si ti stub i temelj ovog ljudskog društva... Kud si krenuo? Ne bježi! Ne plaši se! Nema baš ničeg lošeg u tome da predstavljaš odgovorni stub ljudskog društva!

Ne treba da radiš ništa drugo, već da nastaviš i dalje ono što si oduvijek radio i što ćeš uvijek raditi - svoj posao: podizati u sreći svoju djecu i voljeti noću svoju ženu. KADA BI TO SVJESNO I NEPOKOLEBLJIVO ČINIO, NE BI BILO NIKAKVOG RATA koji tvoju ženu potura vojnicima otadžbine svih proletera gladnim seksa, tvoju djecu ostavlja bez roditelja da od gladi umiru na ulici i zbog koga ti na nekom dalekom "polju časti", ukočenih očiju, zuriš u nebo...

O samooslobađanju

Pitaš kada će tvoj život postati dobar i siguran, Mali čovječe! Odgovor zvuči strano tvom biću: Život će ti biti dobar i siguran kad tebi tvoj život bude značio više od sigurnosti, ljubav više od novca, tvoja sloboda više od partijskog mišljenja ili javnog mnjenja; kada sklad Betovenove ili Bahove muzike postanu sklad čitave tvoje egzistencije (taj sklad je još u tebi, Mali čovječe, negdje duboko zapretan u nekom kutku tvoga bića!); kad tvoja misao bude u skladu, a ne u protivrječju sa tvojim osjećanjima; kad svoje talente na vrijeme otkriješ i svoje starenje na vrijeme shvatiš; kad budeš živio sa mislima velikih mudraca, a ne više sa nedjelima velikih ratnika; kada učitelje svoje djece budeš plaćao bolje nego političare; kad ne budeš cijenio vjenčanicu više od ljubavi između muškarca i žene; kad na vrijeme, a ne kao danas prekasno, spoznaš da si pogrešno mislio; kad osetiš ushićenje slušajući istinu, a jezu gledajući formalnosti; kad sa svojim kolegama u stranim zemljama budeš kontaktirao direktno a ne više preko diplomata; kada ti ljubavna sreća tvoje maloljetne kćeri bude punila srce radošću, a ne više, kao danas, bijesom; kad budeš, vrteći glavom, mogao da misliš na vremena u kojima se maloj djeci zabranjivalo, uz prijetnje kaznom, da dodiruju svoje polne organe; kada lica ljudi na

ulicama budu izražavala slobodu, živahnost i vedrinu, a ne više tugu i jad; kad njihova tijela ne budu više, kao danas, ovom zemljom hodala s uvučenom, ukočenom karlicom i neosjetljivim polnim organima.

Želiš vođstvo i savjete, Mali čovječe. Imao si vođstva i savjete milenijumima, i to i dobre i loše. Nisu loši savjeti krivi što si još u bijedi, nego tvoja majušnost. Mogao bi ti dati dobre savjete, ali ti, onako kako danas misliš i kakav si, ne bi bio u stanju da ih ostvariš na dobro svih.

O nadi ...

Znam ja da si ti čestito, solidarno, radno biće kao što su pčela ili mrav. Ja sam samo u tebi otkrio Malog čovjeka koji ti razara život i koji je to činio hiljadama godina. Ti si VELIK, Mali čovječe, kad nisi mali i sitan. Tvoja veličina, Mali čovječe, jedina je nada koja nam ostaje. Velik si kad se brineš o svom zanatu, kad se iz ljubavi baviš njime, kad osjećaš radost rezbareći, gradeći, slikajući, dekorišući i sejući, i kad se raduješ nebu i plavetnilu, lanetu i jutarnjoj zori, muzici i plesu, svojoj još neodrasloj djeci i lijepom tijelu svoje žene ili svoga muža; kad ideš u planetarijum da vidiš svoje zvjezdano nebo, kad ideš u biblioteku da saznaš šta drugi misle o životu. Ti si velik kad kao voljeni deda držiš na koljenu svoje unuče i pričaš mu o dalekim, prošlim vremenima, kad njegovom dragom, dječijom radoznalošću gledaš u neizvjesnu budućnost. Ti si velika, Majko, kad ljuljaš svoje novorođenče: kad suznih očiju iz dna srca moliš za sreću njegove budućnosti; kad tu budućnost - iz sata u sat, godinama - gradiš u svom djetetu.

Ti si velik, Mali čovječe, kad pjevaš staru, lijepu narodnu pjesmu ili kad igraš u kolu uz zvuke harmonike, jer narodna pjesma je dobra i ljekovita i ista svuda na ovoj Zemlji. I ti si velik kad kažeš svom prijatelju: Zahvaljujem svojoj sudbini što mi je podarila da živim oslobođen prljavštine i lakomosti, da doživim stasanje svoje djece, njihovo prvo tepanje, prvi stisak njihovih ručica, njihov prvi korak, njihovu igru, pitanja, smijeh i ljubav; zahvaljujem joj što sam sačuvao svoj čisti i pravi smisao za proljeće i njegov blagi povjetarac, za žubor potoka pored kuće i cvrkut ptica u šumi; što sam se držao podalje od praznog naklapanja pakosnih susjeda; što sam u zagrljaju svog supruga bila srećna i osjećala rijeku života u svom tijelu; što u burnim vremenima nisam izgubio svoj pravac i što je moj život potrajao i imao smisla. Jer, uvijek sam slušao svoj unutrašnji glas i uvijek sam slijedio tihi glas opomene koji mi je govorio: Ne postoji ništa osim ovog: život treba živeti dobro i srećno! Slijedi svoje srce čak i kad skrene sa staze plašljivih duša. Ne postani grub ni kada se u životu jednom napatiš. A kada u mirne večeri, nakon obavljena posla, sa svojim dragim ili svojim djetetom sjediš na livadi ispred kuće i osjećaš dah prirode, onda u tebi nek odzvanja pjesma koju rado i ti slušaš, pjesma mnogih, pjesma budućnosti:

"... Grlim vas, o milioni..."! Onda se molim ovom životu da postane gospodar svojih prava, da obrati surove i plašljive koji dopuštaju da odjekuje muzika topova. Oni to čine samo zato što im je život izmakao. A ja grlim svog malog sina koji me pita: "Tata! Sunce je otišlo! Kuda je otišlo? Hoće li se uskoro opet vratiti?" Kažem mu: "Da, sinčiću moj, sunce će se uskoro opet vratiti i grijaće nas".

...

(Tekst preuzet sa portala Buka)

Nešto više Wilhelm Reich-u: <http://www.galaksija.com/planeta/vilhelmrajh.htm>

